

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem JUDr. Petrem Poláchem ve věci

žalobce: **Mgr. V. K.**
trvale bytem X
zastoupený advokátkou JUDr. Erikou Staškovou
sídlem Lidická 693/5a, 602 00 Brno

proti
žalovanému: **Česká správa sociálního zabezpečení**
sídlem Křížová 1292/25, 225 08 Praha 5

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne X, č. j. X

takto:

- I. Žaloba **se zamítá**.
- II. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalobce se včas podanou žalobou domáhá zrušení v záhlaví označeného rozhodnutí žalovaného (dále též „napadené rozhodnutí“), jímž byly zamítnuty námitky žalobce a potvrzena dvě rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 24. 11. 2023, č. j. 1-X.

2. Jedná se o rozhodnutí č. I, kterým byl žalobci podle § 31 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále též „ZDP“), a s přihlédnutím k čl. 15 mezinárodní smlouvy mezi Českou republikou a Ukrajinou o sociálním zabezpečení, č. 29/2003 Sb. m. s. (dále jen „Smlouva“) přiznán od 31. 12. 2022 starobní důchod ve výši 5 265 Kč měsíčně s tím, že výplata starobního důchodu přiznaného od 31. 12. 2023 mu nenáleží. Rozhodnutím č. II pak byl žalobci podle § 36 odst. 2 a § 56 odst. 1 písm. e) ZDP tento starobní důchod od 11. 1. 2023 zvýšen na částku 5 584 Kč měsíčně a současně mu byla přiznána výplata této zvýšené částky.
3. Proti oběma těmto rozhodnutím podal žalobce dne 18. 12. 2023 námitky, v nichž tvrdil, že pokud nežádá o starobní důchod i na Ukrajině, ale pouze v České republice, měl by mu být vyměřen český starobní důchod v plné výši.
4. Z napadaného rozhodnutí vyplývá, že žalobce dosáhl důchodového věku dne 11. 1. 2023. Do 31. 12. 2022 získal celkovou dobu pojištění pro nárok na starobní důchod v rozsahu 38 roků a 62 dnů, z toho 5 201 dnů v českém důchodovém pojištění a 8 731 dnů v ukrajinském důchodovém pojištění. Nesplnil tedy podmínku nároku na starobní důchod výlučně na základě dob pojištění získaných podle českých právních předpisů. Správní orgán proto postupoval podle čl. 15 Smlouvy. K žalobcem podaným námitkám žalovaný uvedl, že stanovená výše jeho starobního důchodu odpovídá jím získaným dobám pojištění a byla vypočtena správně v souladu se ZDP a Smlouvou. Skutečnost, že žalobce nepožádal o starobní důchod také na Ukrajině, nemá na výpočet českého starobního důchodu žádný vliv. Rozhodně nemůže vést k tomu, že by žalobci byl přiznán český starobní důchod v takové výši, na kterou by měl nárok tehdy, pokud by všechny jeho doby pojištění v obou smluvních státech získal pouze v České republice. Žalovaný zdůraznil, že ve Smlouvě je pro období před její platností ode dne 1. 4. 2023 zachován tzv. teritoriální princip. V této době ovšem žalobce neměl trvalé bydliště v České republice, tudíž není možné jeho dřívější doby ukrajinského pojištění hodnotit jako české pojištění. Žalovaný konstatoval, že žalobci nic nebrání si o starobní důchod dodatečně požádat také na Ukrajině.

II. Podání účastníků

II.A Žaloba

5. Proti napadenému rozhodnutí žalobce brojí žalobou, jíž se domáhá jeho zrušení a vrácení věci žalovanému k dalšímu řízení. Poukazuje na to, že se na území České republiky zdržuje již od 12. 3. 2003, a to s úmyslem zdržovat se tu soustavně a natrvalo, dožít zde a navždy opustit Ukrajinu. V období od 13. 12. 2002 do 11. 6. 2003 zde pobýval na základě platného pobytového víza, dne 24. 6. 2003 podal žádost o povolení trvalého pobytu na území. Od 1. 3. 2004 do 18. 5. 2017 měl povolen trvalý pobyt, dne 18. 5. 2017 nabyl státní občanství České republiky. Žalobce zdůrazňuje, že teprve poté, co dne 12. 3. 2003 zahájil svůj trvalý pobyt na českém území, tak dne 1. 4. 2003 nabyla účinnosti Smlouva.
6. Žalobce namítá, že jelikož po materiální stránce zahájil svůj trvalý pobyt na území České republiky již dne 12. 3. 2003 (tedy v době, která předcházela nabytí účinnosti Smlouvy), neměla by na stanovení jeho starobního důchodu být tato právní úprava aplikována. V čl. 39 odst. 2 Smlouvy je uvedeno, že se vztahuje také na pojistné případy, které nastaly před jejím vstupem v platnost; ovlivňuje tedy i právní vztahy vzniklé

přede dnem 1. 4. 2003, ovšem za podmínek, které teprve dodatečně stanovila. Postup žalovaného, který na jeho případ užil ustanovení Smlouvy, představuje pravou retroaktivitu, která je nepřípustná. Aplikace Smlouvy je v rozporu s principy právního státu. Žalobce má za to, že jakožto občanovi České republiky mu měl být starobní důchod za veškerá odpracovaná léta (bez ohledu na to, na jakém území se tak stalo) vyměřen a vyplácen v plné výši pouze českými správními orgány.

7. Jelikož byl žalobce přesvědčen, že na jeho případ nebude Smlouva aplikována, měl legitimní očekávání, že výše jeho starobního důchodu nebude českými správními orgány vyměřena poměrně na základě čl. 15 Smlouvy. Bylo tedy nepřípustně zasaženo jak do jeho legitimního očekávání ohledně budoucího majetku, tak také do jeho vlastnického práva.

II.B Vyjádření žalovaného

8. Žalovaný ve svém vyjádření uvádí, že argumentaci žalobce nepovažuje za důvodnou. Poukazuje na to, že na základě přechodného ustanovení čl. 39 odst. 4 Smlouvy všechny doby pojištění, které občan České republiky nebo občan Ukrajiny získal přede dnem 1. 4. 2003 na území obou smluvních států, započte jako svoji dobu pojištění ten stát, v němž byla osoba k tomuto datu hlášena k trvalému pobytu. Měl-li žadatel k 1. 4. 2003 trvalý pobyt v České republice, budou veškeré doby pojištění získané před tímto datem podle ukrajinských právních předpisů považovány za české doby pojištění; naopak, měl-li žadatel k tomuto datu trvalý pobyt na Ukrajině, budou veškeré doby pojištění získané před tímto okamžikem podle českých právních předpisů považovány za ukrajinské doby pojištění. Teprve ode dne vstupu Smlouvy v platnost bude doba pojištění hodnocena tou smluvní stranou, podle jejíž předpisů byla získána. V případě, že doba pojištění získaná podle právních předpisů jednoho smluvního státu nebude dostačující pro vznik nároku na důchod, budou se pro nárok brát v úvahu i doby odpovídajícího pojištění získané ve druhém smluvním státě; oba smluvní státy pak budou poskytovat tzv. dílčí důchod.
9. Žalobce měl ke dni 1. 4. 2003 trvalý pobyt na Ukrajině, v České republice pobýval toliko na základě uděleného víza k pobytu. Doby jeho důchodového pojištění získané k tomuto datu podle právních předpisů České republiky se proto považují za doby pojištění Ukrajiny. Tomu odpovídá také potvrzení poskytnuté Penzijním fondem Ukrajiny o době pojištění žalobce na území Ukrajiny do 31. 3. 2003. Dále byl potvrzena skutečnost, že za dobu do 31. 3. 2003 může žalobce o dílčí starobní důchod požádat na Ukrajině. Smlouva neobsahuje žádné výjimky, jako je např. žalobcem namítaný faktický pobyt v České republice již před platností Smlouvy.
10. Smlouva byla judikaturou vrcholných soudů hodnocena jako souladná s platnou právní úpravou a nebyla označena za diskriminační. Ústavní soud neshledal Smlouvu protiústavní a akceptoval přechodné ustanovení čl. 39, protože nelze přisvědčit výtce žalobce o tvrzené retroaktivitě.

III. Posouzení věci krajským soudem

11. Žaloba byla podána osobou oprávněnou (§ 65 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „s. ř. s.“), v zákonné lhůtě.
12. Krajský soud v Brně přezkoumal napadené rozhodnutí v rozsahu žalobních bodů, jež žalobce uplatnil v žalobě (§ 75 odst. 2 s. ř. s.), jakož i řízení, které předcházelo jeho

vydání, a ověřil, zda rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

13. Soud ve věci rozhodl v souladu s § 51 odst. 1 s. ř. s. bez nařízení ústního jednání.

14. Po posouzení věci dospěl soud k závěru, že žaloba není důvodná.

III.A) Obecná východiska ohledně Smlouvy

15. Žalobce v podané žalobě zpochybňuje především to, že na stanovení jeho starobního důchodu měla být správním orgánem České republiky aplikována mezinárodní smlouva mezi Českou republikou a Ukrajinou o sociálním zabezpečení, která byla podepsána dne 4. 7. 2001, vyslovil s ní souhlas Parlament České republiky, prezident republiky ji ratifikoval a ratifikační listiny byly vyměněny v Praze dne 28. 1. 2003; smlouva vstoupila v platnost dne 1. 4. 2003.

16. Podle čl. 10 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, platí, že „*vyhlášené mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána, jsou součástí právního řádu; stanoví-li mezinárodní smlouva něco jiného než zákon, použije se mezinárodní smlouva.*“

17. Podle čl. 39 Smlouvy „*tato smlouva se vztahuje také na pojistné případy, které nastaly před jejím vstupem v platnost s výjimkou případů zakládajících nárok na jednorázová plnění*“ (odst. 2). „*Pro stanovení nároků na dávky podle této smlouvy se přihlédne také k dobám pojištění, které byly získány před vstupem této smlouvy v platnost*“ (odst. 3). „*Doby pojištění získané podle právních předpisů smluvních stran jejich občany ke dni vstupu této smlouvy v platnost budou považovány za doby pojištění té smluvní strany, na jejímž území měl občan k uvedenému datu, nebo naposledy před tímto dnem, trvalý pobyt*“ (odst. 4).

18. Podle čl. 13 Smlouvy „*jsou-li podle právních předpisů jedné smluvní strany splněny podmínky nároku na důchod i bez přihlédnutí k dobám pojištění získaným podle právních předpisů druhé smluvní strany, stanoví příslušná instituce první smluvní strany důchod výlučně na základě dob pojištění získaných podle jejích právních předpisů.*“

19. Podle čl. 14 Smlouvy „*závisí-li podle právních předpisů jedné smluvní strany vznik, zachování nebo obnovení nároku na důchod na existenci nebo získání určitých dob pojištění, musí instituce této smluvní strany, v nezbytném rozsahu, přihlédnout i k existenci nebo dobám odpovídajícího pojištění získaným podle právních předpisů druhé smluvní strany za podmínky, že se nepřekrývají.*“

20. Podle čl. 15 Smlouvy „*pokud nárok na důchod podle právních předpisů smluvní strany může vzniknout pouze s přihlédnutím k dobám pojištění získaným podle právních předpisů druhé smluvní strany, pak instituce první smluvní strany: a) vypočte výši důchodu, který by náležel, kdyby všechny doby pojištění získané podle právních předpisů obou smluvních stran byly získány podle jejích právních předpisů, b) na základě výše vypočtené podle písmene a) tohoto článku poté stanoví skutečnou výši dílčího důchodu určeného k výplatě podle poměru dob pojištění získaných podle právních předpisů první smluvní strany k celkové době pojištění získané podle právních předpisů obou smluvních stran.*“

21. Aplikací přechodných ustanovení této Smlouvy se již opakovaně zabývala judikatura Nejvyššího správního soudu (dále též „NSS“). Ten již v rozsudcích ze dne 4. 2. 2009, č. j. 6 Ads 64/2008-42, a ze dne 28. 4. 2010, č. j. 4 Ads 89/2009-86, vyslovil, že čl. 39 odst. 4 Smlouvy „*je přechodným ustanovením, jež má zajistit kontinuitu s předchozím smluvním*

- instrumentem, který se uplatňoval ve vztazích sociálního zabezpečení s Ukrajinou. Toto ustanovení zachovává v podstatě pro doby pojištění získané podle právních předpisů smluvních stran jejich občany ke dni vstupu Smlouvy v platnost tzv. teritoriální princip své předchůdkyně, tj. Dohody mezi Československou republikou a Svazem sovětských socialistických republik o sociálním zabezpečení (publikována pod č. 116/1960 Sb.).“ V rozsudku ze dne 4. 2. 2009, č. j. 6 Ads 64/2008-42, NSS zopakoval, že čl. 39 odst. 4 Smlouvy zachovává pro doby pojištění získané do dne vstupu Smlouvy v platnost de facto režim předpisů předchozích.*
22. V rozsudku ze dne 5. 9. 2007, č. j. 3 Ads 104/2006-36. NSS uvedl, že „*ve většině mezinárodních smluv o sociálním zabezpečení, které má Česká republika uzavřeny, se doba pojištění získaná v druhém smluvním státě započítává pro nárok do celkové doby pojištění, avšak pro stanovení vyměřovacího základu je tato doba vyloučena a k dosaženým výdělkům se nepřihlíží. Na obdobném principu je také založena předmětná mezinárodní Smlouva s Ukrajinou. (...) Takováto úprava je v oblasti mezinárodních smluv o sociálním zabezpečení běžná a předchází se jí nejen právním a technickým problémům spojeným s případnou transformací výdělků pro výpočty důchodů v různých smluvních státech, ale slouží i k ochraně pojištěnců, jimž se při vyloučení uvedených dob nerozměňuje průměrný výdělek (či vyměřovací základ) vypočtený podle předpisů jedné smluvní strany.*“ Ústavní stížnost proti tomuto rozhodnutí aplikujícímu čl. 39 Smlouvy Ústavní soud odmítl usnesením ze dne 28. 8. 2008, sp. zn. II. ÚS 2872/07. Konstatoval, že pokud soudy dovodily, že „*v případě stěžovatelky mají doby pojištění získané podle právních předpisů Ukrajiny, započtené podle čl. 39 odst. 4 Smlouvy, význam pro stanovení procentní sazby výpočtového základu podle § 33 odst. 2 ZDP, ale z hlediska výpočtu osobního vyměřovacího základu jde o doby vyloučené, jejich závěrům nelze z ústavního hlediska cokoli vytknout.*“
23. Taktéž v rozsudku ze dne 3. 12. 2015, č. j. 9 Ads 182/2015-40, NSS zdůraznil, že „*přechodná ustanovení Smlouvy výslovně zakotvují odlišná pravidla pro doby pojištění získané do vstupu Smlouvy v platnost a poté. (...) Čl. 39 odst. 4 má zajistit kontinuitu s předchozím smluvním instrumentem, který se uplatňoval ve vztazích sociálního zabezpečení s Ukrajinou. Pro doby pojištění získané podle právních předpisů smluvních stran jejich občany ke dni vstupu Smlouvy v platnost v podstatě zachovává tzv. teritoriální princip své předchůdkyně, Dohody mezi ČSR a SSSR, oproti tzv. proporcionálnímu principu, který se uplatňuje v současnosti.*“ NSS dále výslovně odmítl výklad dle něj popírající logiku přechodných ustanovení Smlouvy vedoucí k setření rozdílu mezi úpravou pro doby pojištění získané před a po vstupu Smlouvy v platnost, neboť „*úmysl smluvních stran, aby tento režim byl odlišný, ze Smlouvy zcela jasně vyplývá. To, aby občané smluvních stran nebyli zvýhodněni či znevýhodněni pro výkon práce na území druhého smluvního státu nebo pro cizího zaměstnavatele, je nepochybně účelem obou úprav. Rozdílné jsou toliko metody, kterými má být cíle dosaženo*“ (obdobně srov. rozsudek NSS ze dne 18. 5. 2017, č. j. 4 Ads 11/2017-36).
24. Krajský soud v Brně v rozsudku ze dne 31. 7. 2024, č. j. 41 Ad 7/2024-91, pak dospěl k závěru, že trvalým pobytem ve smyslu čl. 39 odst. 4 Smlouvy, jak jej definuje její čl. 1 odst. 1 bod 4, je v případě žadatelů o dílčí starobní důchod, kteří měli k 1. 4. 2003 ukrajinské občanství, třeba rozumět trvalý pobyt na území ve smyslu zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále též „ZPC“). Vysvětlil přitom, že „*pojem trvalého pobytu a jeho definice podle smlouvy jsou sice autonomními pojmy mezinárodního práva, u kterých obecně platí, že je*

nelze vykládat prostřednictvím práva vnitrostátního. Smlouva zde ovšem na vnitrostátní právo smluvních stran sama odkazuje. (...) Výklad, podle kterého občané Ukrajiny museli mít v rozhodný den v Česku povolení k trvalému pobytu ve smyslu zákona o pobytu cizinců, aby se jejich doby pojištění počítaly jako české, dává poměrně jasnou hranici, jak s tímto kritériem pracovat v praxi. Výklad zastávaný žalobcem (tj. že trvalým bydlištěm je místo, kde se člověk zdržuje s úmyslem žít tam) by naopak byl hodně „právně nejistý“. Neumožňoval by stanovit zřetelnou dělící čáru, po jak dlouhé době se úmysl člověka žít v určitém místě trvale stává trvalým pobytem. Pro účely fikce, jejíž určení je smyslem přechodného ustanovení v čl. 39 odst. 4 smlouvy, by takovýto výklad nemohl přehledně v praxi fungovat. Z povahy toho, že čl. 39 odst. 4 smlouvy zakotvuje právě fikci, mj. plyne, že takto vzniklá fikce nemusí odpovídat realitě toho, kde konkrétní člověk pobýval a kde platil důchodové pojištění. Smluvní strany smlouvy zkrátka jen musely nějakým způsobem nastavit onu dělící čáru pro doby pojištění získané před její účinností, od které se bude odvíjet i jejich právní režim. Že zvolily danou fikci nemuselo být nejšťastnější, ale byla to jejich vůle, kterou soud musí respektovat.

III.B) Posouzení dob pojištění žalobce

25. Sám žalobce v žalobě uvádí, že trvalý pobyt na území České republiky získal teprve dne 1. 3. 2004, což vyplývá též z jím doloženého potvrzení Ministerstva vnitra, Odboru azylové a migrační politiky ze dne 11. 2. 2022, č. j. OAM-44577/MC-2022 (které je součástí správního spisu). Předtím zde žalobce pobýval toliko na základě pobytových víz. Skutečnost, že žalobce na území České republiky fakticky bydlel již od března 2003, a to dokonce se subjektivním úmyslem zde zůstat natrvalo, je pro posouzení projednávané věci irelevantní. Jak shora vysvětleno, rozhodující okolností pro aplikaci buďto předcházejícího teritoriálního, nebo následného proporcionálního režimu pro stanovení starobního důchodu, je místo trvalého pobytu osoby mající nárok na starobní důchod k rozhodnému datu 1. 4. 2003. Tento termín „trvalý pobyt“ je přitom třeba vykládat v souladu s vnitrostátním zákonem o pobytu cizinců a v něm rozlišovanými pobytovými tituly (zejména trvalým pobytem a jinými pobyty toliko přechodného charakteru). Není proto důvodná žalobcova argumentace, že po materiální stránce zahájil svůj „trvalý“ pobyt na území České republiky již dne 12. 3. 2003, neboť formálně trvalý pobyt jakožto typ pobytového oprávnění ve smyslu § 65 a násl. ZPC získal teprve 1. 3. 2004, tedy po nabytí účinnosti Smlouvy.
26. Soud poukazuje na dříve řešené obdobné situace, kdy žadatel započal doby pojištění před účinností Smlouvy, ke dni 1. 4. 2003 měl trvalý pobyt na Ukrajině, následně v České republice požádal o starobní důchod a správní orgány aplikovaly čl. 39 odst. 4 ve spojení s čl. 14 a čl. 15 Smlouvy; žadatel se poté dožadoval uznání všech dob pojištění jako českých. V rozsudku ze dne 28. 4. 2010, č. j. 4 Ads 89/2009-86, NSS konstatoval, že „stěžovatelka měla ke dni 1. 4. 2003 trvalý pobyt na Ukrajině, protože jsou veškeré doby pojištění získané před tímto datem podle českých právních předpisů považovány za ukrajinské doby pojištění. Článek 15 Smlouvy (spolu s čl. 13, 14 a 16) zaručuje jeden ze základních koordinačních principů mezinárodních smluv, a to princip sčítání dob pojištění, bez jehož realizace by bylo uzavírání mezinárodních smluv o sociálním zabezpečení bezpředmětné. Všechny doby pojištění získané stěžovatelkou byly tedy bez ohledu na to, zda byly získány na Ukrajině či v České republice, považovány za doby ukrajinské.“ Obdobně v rozsudku ze dne 18. 5. 2017, č. j. 4 Ads 11/2017-36, NSS vyslovil, že „v době od 2. 11. 1992 do 31. 3. 2003 měla stěžovatelka trvalý pobyt na Ukrajině. Proto se uvedená doba

pojištění, bez ohledu na to, zda byla získána na Ukrajině (podle ukrajinských předpisů) nebo na území České republiky (podle českých předpisů), považuje za ukrajinskou dobu pojištění.“

27. Taktéž Krajský soud v Plzni ve svém rozsudku ze dne 10. 7. 2024, č. j. 17 Ad 19/2023-47, uvedl, že „považuje za správný postup žalované, která rozdělila dobu pojištění žalobce na dvě části, a sice na dobu od 1. 2. 1999 do 31. 3. 2003, kterou správně považuje za ukrajinskou dobu pojištění a na dobu od 1. 4. 2003 do 8. 11. 2006, kterou žalovaná správně považuje za českou dobu pojištění žalobce. Skutečnost, že se žalobce dle svého tvrzení na území České republiky zdržoval již od 1. 2. 1999, není pro určení doby pojištění rozhodující. (...) pro dobu pojištění je významné to, v jaké zemi měl žalobce trvalý pobyt. Žalobce získal trvalý pobyt na území České republiky až dne 16. 8. 2006 a tedy ke dni 1. 4. 2003 měl trvalý pobyt na území Ukrajiny. S ohledem na výše uvedené musela žalovaná postupovat podle článku 39 odst. 4 Smlouvy s Ukrajinou a rozdělit dobu pojištění žalobce na dvě části, přičemž do 31. 3. 2003 měl žalobce trvalý pobyt na území Ukrajiny, a proto bylo nutné do této doby považovat tuto dobu za ukrajinskou dobu pojištění žalobce“ (obdobně srov. rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 21. 3. 2024, č. j. 2 Ad 30/2023-39).
28. Jelikož v projednávané věci žalobce neměl k rozhodnému okamžiku 1. 4. 2003 na území České republiky trvalý pobyt ve smyslu ZPC, podle čl. 39 odst. 4 Smlouvy se jeho doby pojištění získané podle právních předpisů Ukrajiny do dne 1. 4. 2003 považují za doby ukrajinského pojištění, neboť na území Ukrajiny měl k uvedenému datu trvalý pobyt. Žalobce získal jen 14 roků a 91 dnů (namísto požadovaných 35 let) českého důchodového pojištění, tudíž nesplnil podmínky nároku na starobní důchod výlučně na základě dob pojištění získaných dle českých právních předpisů, jak požaduje čl. 13 Smlouvy; žalovaný proto zcela správně posupoval podle čl. 14 a čl. 15 Smlouvy.

III.C) Prává retroaktivita Smlouvy

29. Žalobce namítá, že v jeho případě neměla být Smlouva vůbec aplikována, protože nabyla účinnosti teprve poté, co na území České republiky fakticky zahájil svůj pobyt. Ze správního spisu vyplývá, že žalobce požádal o přiznání starobního důchodu dne 10. 10. 2022, žalovaný o jeho přiznání a vyčíslení rozhodl dne 24. 11. 2023. Pro rozhodování správního orgánu v prvním stupni je přitom rozhodující skutkový a právní stav v době vydání rozhodnutí, což implicitně vyplývá ze správního řádu a explicitně z judikatury Nejvyššího správního soudu (srov. rozsudek NSS ze dne 7. 4. 2011, č. j. 1 As 24/2011-79). V době rozhodování žalovaného byla účinná Smlouva, která byla součástí právního řádu a žalovaný jí tudíž byl vázán; nikterak nepochybil, pokud aplikoval její přechodné ustanovení čl. 39.
30. Přisvědčit nelze žalobci ani v tom, že postup žalovaného je nepřipustný, neboť aplikace Smlouvy v jeho případě vede k pravé retroaktivitě. Předně je třeba uvést, že „obecně se v právní nauce rozlišuje retroaktivita pravá a nepravá. Zásadním rozdílem mezi nimi je skutečné působení práva do minulosti a z toho odvozená přípustnost. Vymezením obou pojmů se několikrát zabýval také Ústavní soud [viz kupř. nález ze dne 14. 2. 2024 sp. zn. Pl. ÚS 42/23, 72/2024 Sb.: „O nepravou retroaktivitu (popř. retrospektivu) jde tehdy, když se vznik právního vztahu posuzuje podle staré právní úpravy, ale obsah právního vztahu od data účinnosti zákona už podle nové.“] Prává retroaktivita způsobuje reálné zpětné působení zákona. Prává retroaktivita zahrnuje v podstatě dvě odlišné situace, a to (1.) stav, kdy nová úprava dávala vznik (novým právním) vztahům před její účinností za podmínek, které teprve dodatečně stanovila, a (2.) novela zákona mění právní vztahy vzniklé podle staré

právní úpravy, a to ještě před účinností nového zákona. Zatímco retroaktivita nepravá je zásadně přípustná, retroaktivita pravá je naopak zásadně nepřípustná. Slovo „zásadně“ identifikuje možné výjimky z tohoto pravidla, což ostatně dovodil také Ústavní soud“ (srov. rozsudek NSS ze dne 26. 9. 2024, č. j. 10 As 158/2024-49). Dále platí, že „základem jakéhokoli výkladu časové účinnosti zákona přitom musí být výslovně projevená vůle zákonodárce. Ten má poměrně velkou volnost úvahy a může tak například zavést nepravou retroaktivitu i v hmotném právu (srov. rozsudek NSS ze dne 12. 1. 2011, č. j. 9 As 72/2010-152). [...] Nepravá retroaktivita spočívá v tom, že právní vztahy hmotného i procesního práva, které vznikly za platnosti práva starého, se ode dne účinnosti nového zákona řídí právem novým. Na rozdíl od pravé (tj. skutečně) retroaktivity, nepravá je v právním státě přípustná. To platí tehdy, pokud ostatní (intertemporální) ustanovení právního předpisu nestanoví se zřetelem na zvláštnosti některých právních vztahů něco jiného [nález Ústavního soudu ze dne 12. 7. 1994, sp. zn. Pl. ÚS 3/94 (N 38/1 SbNU 279, č. 164/1994 Sb.)] (srov. rozsudek NSS ze dne 21. 2. 2018, č. j. 1 As 344/2017-54). Totéž obdobně platí v případě mezinárodních smluv.

31. Jak opakovaně konstatoval NSS ve shora citovaných rozhodnutích, přechodné ustanovení čl. 39 Smlouvy zajišťuje kontinuitu s předchozí smluvní úpravou v podobě *Dohody mezi Československou republikou a Svazem sovětských socialistických republik o sociálním zabezpečení (publikována pod č. 116/1960 Sb.)*. Pro doby pojištění získané do 1. 4. 2003 zůstal v podstatě zachovávan tzv. teritoriální princip (doba důchodového pojištění se považuje za pojištění toho státu, na jehož území měla osoba trvalé bydliště, bez ohledu na to, zda byla získána na Ukrajině nebo v Česku). Právě tento princip přitom platil před nabytím účinnosti Smlouvy podle dřívější mezinárodní úmluvy a tento stejný režim platí pro doby pojištění získané před nabytím účinnosti Smlouvy i nadále. Nedochází tedy k žádné zpětné (skutečně retroaktivní) změně. Pro pojištění období do 31. 3. 2003 platí bez jakékoli faktické změny teritoriální princip, jako kdyby (teoreticky) Smlouva nenabyla účinnosti a situace se posuzovala podle přechodí úpravy.
32. Skutečnost, že doby pojištění budou od okamžiku účinnosti Smlouvy dne 1. 4. 2003 výhradně do budoucna posuzovány odlišně než dříve, nepředstavuje nepřípustnou pravou retroaktivitu, jak tvrdí žalobce, nýbrž toliko akceptovatelnou nepravou retroaktivitu. Logika argumentace žalobce, že Smlouva nesmí být ani do budoucna aplikována na žádný případ, kdy doba důchodového pojištění osoby započala ještě před nabytím účinnosti Smlouvy (tj. před 1. 4. 2003), by vedla ke zcela absurdní situaci, že by Smlouva mohla fakticky začít ovlivňovat právní poměry týkající se stanovení starobního důchodu až teprve několik desítek let poté, co vstoupila v platnost. Naopak je třeba zdůraznit, že rozhodnutí žalovaného, v nichž bylo postupováno podle čl. 39 Smlouvy, opakovaně a dlouhodobě přezkoumávají správní soudy včetně NSS (viz shora citovaná rozhodnutí); nikdy přitom nedospěly k závěru, že by přechodná ustanovení Smlouvy představovala nepřípustnou pravou retroaktivitu, protože je tato Smlouva neaplikovatelná. Nutno podotknout, že taktéž Ústavní soud v postupu podle této Smlouvy neshledal žádný ústavní deficit.
33. Soud tedy shrnuje, že aplikace Smlouvy na případ žalobce nepředstavuje pravou retroaktivitu. Žalobce neměl ani žádný rozumný důvod se po nabytí účinnosti Smlouvy dne 1. 4. 2003 domnívat, že mu v roce 2023 bude vyměřen starobní důchod způsobem ignorujícím Smlouvu, kterážto navíc má jednoznačnou vlastní úpravu přechodných ustanovení. Nelze tedy rozhodně přisvědčit žalobci v tom, že bylo nepřípustně

zasaženo do jeho legitimního očekávání ohledně budoucího majetku ani do jeho vlastnického práva.

IV. Závěr a náklady řízení

34. Soud nepovažuje žádný z uplatněných žalobních bodů za důvodný a nad rámec toho nezjistil žádnou vadu, jež by měla za následek nezákonnost žalobou napadeného rozhodnutí a k níž by musel přihlížet z úřední povinnosti. Soud neshledal ani žádné vady správního řízení, které předcházelo vydání napadeného rozhodnutí, podle jeho názoru bylo rozhodnutí vydáno na základě náležitě zjištěného stavu věci. Soud proto žalobu jako nedůvodnou podle § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl.
35. O nákladech řízení krajský soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s., dle něhož nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. V řešené věci nebyl žalobce úspěšný, pročez nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovaný je orgánem sociálního zabezpečení, a proto *ex lege* nemá právo na náhradu nákladů (§ 60 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie. Nejvyšší správní soud kasační stížnost odmítne pro nepřijatelnost, pokud nebude svým významem podstatně přesahovat vlastní zájmy stěžovatele.

V Brně dne 26. června 2025

JUDr. Petr Polách v. r.
samosoudce